

Forn de calç 2 del Busquetó

Matadepera

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Torrent del Salt
Emplaçament	Vessant hidrogràfic esquerre del Torrent del Salt – Sector de ponent del Pujol
Alçada:	470
Coordenades:	
Latitud:	41.60896
Longitud:	2.02295
UTM Est (X):	418589
UTM Nord (Y):	4606822

Classificació

Número de fitxa	08120 - 162
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Modern Contemporani
Segle	XVIII-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	L'accés, la boca i la façana estan ensorrats.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Tipologia A de la normativa específica pels elements arqueològics (Fitxa número 3 del Catàleg de béns a protegir del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal).
Data aprovació:	dt., 22/09/2009 - 12:00
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08119A003090010000YU
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart

Descripció

Forn de calç situat a peu de torrent, al vessant hidrogràfic esquerre del Torrent del Salt. El seu accés es fa des del carrer de Sant Pere. Arribats al final de l'asfaltat del carrer, en direcció nord, entrar pel llit mateix del torrent. Uns metres més amunt, coincidint amb les darreres torres construïdes a banda i banda d'aquest, a mà dreta s'observa una estructura paredada. Es tracta del segon de dos forns que es troben un a tocar de l'altra, compartint façana.

Una part de la façana, realitzada amb pedra calcària està enfonsada. La boca d'accés a la cambra de combustió orientada a ponent ja no es conserva provocat pel mateix enderroc.

L'olla està excavada en el marge i és de planta circular. Mesura 4'5 metres aproximadament de diàmetre per 3 metres d'alçada conservada. Les parets visibles interiors presenten petites restes de rubefacció. Conserva una part del coronament superior format per varies fileres de pedra.

Observacions:

No s'ha realitzat cap intervenció arqueològica ni de consolidació però sí que s'ha col·locat una tanca de fusta per a protegir la part superior de la corona. A mà dreta mateix formant part del mateix conjunt hi ha un segon forn, de grans dimensions amb vitrificats al seu interior.

La pedrera a cel obert d'extracció de roca calcària per a la transformació de calç, està situada a la zona del carregador, mig dissimulada per la vegetació.

Història

Els forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, així com per desinfectar. També tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banqueta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra

seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta. Després d'aquest procés ja es podia desenfornar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

AJUNTAMENT de Matadepera (2009). Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Matadepera. Tomo IV. Catàleg de Béns.

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els forners de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1988). Matadepera. Pagesos i Menestrals. Ronda Vallesana, 9. Terrassa. Editorial Ègara.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

FONT, Xavier ; JUAN-MUNS, N. et al. (1989). Carta Arqueològica del Vallès Occidental. Arxiu d'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya.

FONT, X. 1997. Inventari del Patrimoni Cultural de Matadepera. Ajuntament de Matadepera.

FONT, Xavier; MUNUERA, Jaume (2014). Matadepera. Patrimoni cultural. Ajuntament de Matadepera. Abril de 2014.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

